СЛОВО

10

1991

ROČ. XXIII.

Cena 4 Kčs

Mesačník gréckokatolíckej cirkvi

Ochrana presvätej Bohorodičky

Sviatok Ochrany presvätej Bohorodičky, známy aj pod názvom *„Pokrov“* (1. októbra) je spomienkou na zjavenie Božej Matky v Carihrade v 10. storočí. Východná cirkev ho vždy slávila s osobitnou úctou. Svedčí o tom množstvo chrámov, zasvätených tomuto sviatku.

Zjavenie Božej Matky je zachytené v životopise sv. Andreja Jurodivého (†956). Miestom zázraku bol Vlachernský chrám. Sv. Andrej a jeho učeník Epifanius okolo 4. hodiny ráno uvideli majestátnu ženu sprevádzanú sv. Jánom Krstiteľom a sv. Jánom Evanjelistom. Išla pomaly od ambónu. Uprostred chrámu zastala, kľakla si a ostala dlho ponorená do modlitby. Tvár sa jej topila v slzách. Potom sa vrátila k oltáru, vzala svietiaci závoj a zdvihla ho nad hlavou tak, že sa rozprestrel nad všetkými ľuďmi v chráme. Iba sv. Andrej a Epifanius videli zjavenie Božej Matky a jej závoj, ktorý svietil ako Božia sláva. Ale všetci prítomní cítili milosť jej ochrany.

Táto neviditeľná ochrana Bohorodičky, ktorá za nás ustavične oroduje u svojho Syna, ochrana, ktorú videl sv. Andrej vo forme závoja nad veriacimi je hlavnou myšlienkou sviatku: „Dnes Panna stojí v chráme a so zbormi svätých neviditeľne sa za nás modlí k Bohu. Anjeli s biskupmi sa klaňajú, apoštoli s prorokmi jasajú, lebo sa za nás prihovára Bohorodička u večného Boha“ (Kondák).

V kompozícii ikony sviatky Bohorodička stojí na malom obláčiku, ktorý sa vznáša nad zástupom veriacich. Odetá do tradičného maforionu. Obe ruky má vystreté v modlitbovom geste, ktorý zobrazuje jej ustavičný príhovor. Dvaja anjeli nad Bohorodičkou držia závoj. Na niektorých ikonách má Bohorodička závoj prevesený cez ruky. V neskoršej ikonografii sa objavuje v dôsledku chyby namiesto závoja biskupský omofor.

Sprievod svätých, ktorí sprevádzajú Kráľovnú nebies v čase jej zjavenia môžeme rozdeliť na skupinu apoštolov a skupinu prorokov na čele s Jánom Predchodcom. Sv. Ján drží v ruke zvitok s nápisom: „Robte pokánie, lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo“ (Mt 3,2).

V dolnej časti ikony je zvýraznená postava mladého muža stojacého v polkruhovom ambóne. Je oblečený do diakonského rúcha. V ľavej ruke drží rozvinutý zvitok s textom vianočného kondáku na počesť Bohorodičky. Gesto pravej ruky prezrádza, že je to dirigent chóru. Mladý muž, zobrazený na ikone je sv. Roman Sladkopevec, slávny hymnograf, ktorý žil v 6. storočí. Tento anachronizmus sa dá jednoducho vysvetliť.

• *Presvätá Bohorodička. Perokresba*

Liturgická spomienka sv. Romana Sladkopevca sa totiž kryje so sviatkom Ochrany presvätej Bohorodičky.

Sv. Roman boi chórový spevák, veľmi zaznávaný od priateľov. Dostal od Bohorodičky skvelý dar hymnografie. Romanov nový hymnus tak zapôsobil na patriarchu i na cisára, že bol hneď ustanovený za vedúceho chrámového zboru pri chráme sv. Sofie. Táto scéna zo života sv. Romana našla svoje miesto v kompozícii ikony sviatku.

Architektonické pozadie ikony predstavuje vlachernský chrám. Celá ikona je obsahovo veľmi plná. Množstvo symbolov a ich vzájomné prepojenie vťahuje diváka do hlbín tajomstiev nadprirodzeného života a zacieľuje na Absolútno. V ikone sviatku Ochrany presvätej Bohorodičky, naplno možno cítiť jej obrovskú lásku k ľudstvu v neustálych príhovoroch u svojho Syna.

(The meaning of Icons — preložil o. Miron K. K.)

KALENDÁR NA MESIAC

Október

1. U **Ochrana presv. Bohorodičky (Pokrov)**
2. S Cyprián, biskup a mučeník; Justína, mučenica
3. Š Dionýz Areopagita, mučeník
4. P Jerotej, biskup a mučeník
Prvý piatok
5. S Charitína, mučenica

---

6. N 20. nedeľa po ZSD. — Hl. 3. Utr. ev. 9. Tomáš, apoštol

---

7. P Sergej a Bakchus, mučeníci
8. U Pelágia a Taisa, prepodobné
9. S Jakub Alfejov, apoštol
10. Š Eulamp a Eulampia, mučeníci
11. P Filip, apoštol a diakon
12. S Probus, Tarach a Andronik, mučeníci

---

13. N 21. nedeľa po ZSD. Hl. 4. Utr. ev. 10. Karp a spoločníci, mučeníci
Nedeľa Svätých Otcov 7. všeobecného snemu

---

14. P Paraskeva, prepodobná
15. U Eutým Nový, prepodobný
16. S Longín stotník, mučeník
17. Š Ozeáš, prorok
18. P Lukáš, apoštol a evanjelista
19. S Joel, prorok

---

20. N 22. nedeľa po ZSD. — Hl. 5. Utr. ev. 11. Artem, mučeník

---

21. P Hilarion Veľký, prepodobný
22. U Averkiáš, biskup; apoštolom rovný
23. S Jakub, apoštol
24. Š Aret a spoločníci, mučeníci
25. P Marcián a Martyrián, mučeníci
26. S Demeter, mučeník

---

27. N 23. nedeľa po ZSD. — Hl. 6. Utr. ev. 1. Nestor, mučeník

---

28. P Paraskeva, mučenica
29. U Anastázia Rímska, mučenica
30. S Zenób a Zenóbia, mučeníci
31. Š Stach, Amplias a Narcis, apoštoli

Žena v Božom pláne

O stvorení ženy, ktoré opisuje kniha Genezis, nie je rozhodujúce, čo Boh činil jednotlivo — spánok, rebro a pod., ale aký význam má starostlivé a úctychodné Božie správanie. Stvorenie Evy „je posledné a najtajomnejšie zo všetkých dobrodení, ktoré chcel Hospodin dať ľuďom" (Gerhard von Rad).

(A. Läpple: Úvod do Nového zákona)

Z myšlienok na každý deň

„Keď sa priblížil k mestskej bráne, práve vynášali mŕtveho..." (Lk 7, 12).

Lekár Axel Munthe v knihe o San Michele napísal túto pravdu: „Nijako sa netreba ponáhľať, všetci máme zaistené, že prídeme na koniec svojej cesty."

Všetci tam raz prídeme... Smrť nájde každého — kdekoľvek a kedykoľvek. Sväté písmo nám to neraz pripomína. I na prípade syna naimskej vdovy... „Preto bedlite, lebo neviete ani dňa, ani hodiny" (Mt 25, 13).

*

„Iné zrno padlo do dobrej zeme" (Lk 8, 8).

Anglický publicista Oscar Wilde sa raz pozorne začítal do podobenstva o dobrom pastierovi, a to stačilo k dokonalému obráteniu v jeho živote.

Akou pôdou sme my, ako počúvame Božie slovo? Dobre pripravenou, alebo cestou, skalou, či tŕním? Nie je to hriech, ak padne do duše dosť neochotnej osvojiť si ho? Čo všetko sa už podstúpilo zo strany Boha i Cirkvi, len aby sa dostalo až k nám! Nech nás to núti zamyslieť sa!

*

„Prosím ťa, Otče, pošli ho do domu môjho otca. Mám totiž piatich bratov; nech ich zaprisahá, aby sa nedostali aj oni na toto miesto múk" (Lk 16. 27-28).

Otec, hrdina Springovho románu Môj premilený syn, chce synovi všetko dožičiť, o čo ho samého obral osud. Všetko mu prepáči, všetko chápe, všetko odpúšťa synovi, ktorý rastie ako divoký strom v nezdravom ovzduší prepiateho rodičovského zbožňovania. Keď sa dopustí pokleskov a previnení, píše otcovi z výkonu trestu: „Otče, odpustite mi, bol som zlý syn. Veľa ste mi toho dovolili. A mojich bratov držte prísnejšie..."

Kto si neváži lásku a dobrotu otca, stane sa mu táto nakoniec odsúdením. Ľutovať je už neskoro... A tak je to aj s nami, v našom pomere k Bohu. Kto „počúva Mojžiša a prorokov", kto sa dá viesť Božím zjavením, nepríde „na toto miesto múk", ale dosiahne večné spoločenstvo s Bohom.

*

„A všetci obyvatelia gergezského kraja ho prosili, aby od nich odišiel..." (Lk 8, 37).

Obyvatelia kraja v Gergezene neboli bezbožní a zlí ľudia. Hoci boli pohania, Krista však prijali s úctou, ale chov ošípaných im bol dôležitejší, než nové radostné posolstvo. A keďže Kristova prítomnosť im nepriamo zapríčinila hmotnú škodu, prosili ho, „aby od nich odišiel".

Koľkí z nás sa podobáme týmto obyvateľom z kraja Gergezentov! Bert Brechtova Trojgrošová opera svojím vtipom zachycuje tak názor mnohých: „Najprv žradlo, potom morálka." Nepochopenie ceny spásy vedie takýchto jednotlivcov k prevráteniu hodnôt a tým príde u nich náboženstvo na posledné miesto.

*

„Aj vám, zákonníkom, beda! Lebo zaťažujete ľudí bremenami, ktoré nemožno uniesť, ale sami sa tých bremien ani jediným prstom nedotknete" (Lk 11, 46).

Slovenský básnik Július Lenko v jednej svojej básni napísal: „Ak však túžiš pre ľudí byť chlebom, najprv buď jak plný žitný klas."

Každý, kto „stojí" vpredu, nesmie svojím slovom alebo postojom vzbudzovať dojem, akoby tie predpisy, ktoré hlása, patrili tým druhým. Musí dať najavo, že ich sám berie vážne a dokonale ich uskutočňovať vo svojom živote. **-fd-**

„Všimli ste si, že tí kresťania čosi vidia, keď umierajú? Dívajú sa hore a zomierajú akoby bez bolesti" (Vestinius pri mukách kresťanov — z románu H. Sienkiewicza Quo vadis).

Sestra
Miriam Terézia Demjanovičová
(1901 — 1927)
novicka milosrdných sestier

Dňa 26. marca t. r. bolo tomu 90 rokov, čo sa v Bayonne, v štáte New Jersey, narodila Miriam Terézia Demjanovičová, ako najmladšia zo siedmich detí Alexandra Jakuba Demjanoviča a Jolany rod. Suchej. Je kandidátkou na blahorečenie. Preto pri jej tohtoročnom nedožitom 90. výročí narodenia, niekoľko úvah.

*

Sestra Miriam Demjanovičová už od detstva prejavovala pozoruhodné dary prírody a milosti. Už v útlom veku túžila celkom sa oddať Bohu. Keď vyrástla v dievčinu, vážne sa usilovala poznať Božiu vôľu ohľadom svojho života.

Ako jedenásťročná Terézia skončila základnú školu. Stredoškolské vzdelanie dostala na Bayonne High School, kde r. 1917 aj zmaturovala. Veľmi túžila stať sa karmelitánkou, ale pre chorobu svojej matky musela sa zdržať doma ako ošetrovateľka.

Po matkinej smrti (r. 1918), na podnet rodiny, začala štúdium v kolégiu sv. Alžbety v Convent v septembri 1919, ktoré r. 1923 ukončila s vyznamenaním. Jej srdce veľmi túžilo po rehoľnom živote a tak 11. februára 1925 vstúpila do noviciátu Milosrdných sestier svätej Alžbety.

Život Terézie v reholi bol krátky, ale vyplnený usilovnou prácou a telesnými i duševnými utrpeniami. Po krátkej chorobe zomrela 8. mája 1927 ako 26-ročná. I keď v rímskokatolíckom kláštore milosrdných sestier v Convent Station táto sestra gréckokatolíckeho vyznania prežila iba dva roky, po svojej smrti sa stala známou po celom svete. Úctu si získala nielen svojím bezúhonným kresťanským životom, ale predovšetkým knihou duchovných úvah, ktoré po jej smrti boli vydané pod názvom Väčšia dokonalosť.

Úspech tejto knihy podnietil záujem aj o jej inú literárnu tvorbu. Z jej pozostalosti boli vydané básne, vianočná divadelná hra, rozjímania, úryvky z denníka atď.

Po druhej svetovej vojne sa začali prípravy na proces jej blahorečenia. V Amerike bola založená špeciálna organizácia — Modlitbová liga sestry Miriam Terézie, ktorá združuje niekoľko tisíc členov. Jej hlavným cieľom je skúmanie života a diela sestry Miriam Terézie, aby sa urýchlili prípravy procesu jej blahorečenia. Od r. 1946 cirkevná vrchnosť vymenovala už niekoľko komisií s cieľom úradne preskúmať život a dielo sestry Terézie. Závery tohto skúmania boli doručené Svätej stolici vo Vatikáne, kde bol vymenovaný postulátor pre proces jej blahorečenia.

Kedy to bude?

Keď som pred niekoľkými rokmi hovoril v Ríme s teraz už nebohým prof. o. Michalom Lackom SJ., ako ďaleko sa pokročilo v príprave na jej blahorečenie, otec Michal Lacko vtedy povedal: *„Záležitosť jej blahorečenia je už hotová, ale pred ňou je ešte veľa žiadostí o blahorečenie. Avšak niektoré udalosti u nás by mohli toto blahorečenie urýchliť."* Preto veríme, a o to sa modlime, aby to bolo čo najskôr.

Záverom možno povedať ešte toľko:

Pri skúmaní života tejto budúcej americkej svätice sa ukázalo, že jej rodičia pochádzali z Bardejova. Obaja zomreli po prvej svetovej vojne, zanechajúc 7 detí. Všetci sa narodili v USA a o svojej pôvodnej vlasti takmer nič nevedeli.

Táto skutočnosť, že rodičia budúcej svätice pochádzali zo Slovenska, vyvolala značné oživenie predovšetkým medzi americkými Slovákmi a bolo o tom napísaných veľa článkov. Všetky píšu o nej ako o rehoľnej sestre *„slovenského pôvodu"*. Takto tvrdí aj autor monografie o živote a diele Miriam Terézie Demjanovičovej o. Štefan Senčík SJ.: *„Demjanovičovci boli gréckokatolíckeho obradu, ale slovenskej národnosti. O ich národnosti niet ani najmenšej pochybnosti"* (Kvet z bardejovských záhonov, Rím 1975, str.17).

PhDr. Mikuláš Mušinka, CSc., vo svojom obsiahlom príspevku v Slove č. 6 z r.1984 píše o tom, ako pátral po pôvode jej rodičov. Uvádza zaujímavú skutočnosť:

V matrike Gr. kat. farského úradu v Rešove (okr. Bardejov) je pod č. 2/1884 záznam, že 18. februára 1884 Alexander Jakub Demjanovič, gréckokatolík, bývajúci v Bardejove, sa zosobášil s Joannou Suchou zo Zábavy, gréckokatolíčkou. Sobášil ich Augustín Hvozdovič. Tu treba poznamenať, že Bardejov v tom čase bol filiálkou farnosti Rešov.

Zo stručných matričných údajov o rodičoch a prarodičoch budúcej svätice sa v spomínanom príspevku môžeme dočítať veľa zaujímavých údajov. Genealógia rodu Demjanovičovcov a Suchých ukazuje, že Miriam Terézia Demjanovičová i po otcovej i po matkinej línii bola Rusínka a gréckokatolíčka. *„Avšak tu musíme povedať, že ak bude beatifikovaná, prípadne i kanonizovaná, nebude to svätica ani slovenská, ani rusínska, bude to svätica americká, ako Američanka"* (str. 11).

o. František Dancák

Modlitba za blahorečenie

Najsvätejšia Trojica! Sestra Miriam Terézia Ťa vrúcne milovala. Udeľ nám milosti, aby sme si aj my podobne ako ona vždy viac uvedomovali tvoju Božskú prítomnosť v našich dušiach. Prosíme Ťa, ukáž nám znamenia, že Tvoja skromná služobnica požíva slávu s Tebou v nebesiach a urýchli deň, keď ju budeme môcť verejne uctievať. Sláva Otcu i Synu i Svätému Duchu, ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz i vždycky i na veky vekov. Amen.

My a sv. Cyril a Metod

My — gréckokatolíci — sledujeme všetko — mali by sme sledovať všetko — čo sa o sv. Cyrilovi a Metodovi hovorí. O „našom" sv. Cyrilovi a Metodovi. Teraz si všimnime konferenciu v Bratislave a na jej pozadí aj konferenciu v Smolensku. A sformulujme si pre seba dve reflexie. Konferencie odkryli, iste si to ani neuvedomiac, pre nás nové horizonty, priestory.

22. mája 1991 sa uskutočnila v Bratislave konferencia Cyrilometodské dedičstvo a počiatky kultúry na Slovensku. Zorganizovala ju Cyrilometodská spoločnosť a Katedra histórie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského. Prebehla v jednej z posluchární tejto fakulty: to jej dodalo pracovno-vecný charakter. Otvorenie však bolo slávnostné, sviatočné: herečka Ida Rapaičová zarecitovala z Cyrilometodiády Jána Hollého a básnik Viliam Turčány predniesol svoju báseň Novoslovienskyy popevok. Konferenciu možno označiť za registráciu problémov, za rekapituláciu toho, k čomu sa došlo. Pred pomerne početným — ale vybraným — publikom vystúpili českí i slovenskí historici, archeológovia, jazykovedci, literárni historici, hudobní vedci i historici náboženstva — cirkví. Hľa, zamyslime sa nad tým, zamyslíte sa! O niekoľko dní — 25.—27. mája 1991 — sa vo vzdialenom Smolensku uskutočnila iná vedecká konferencia, tiež v súvislosti so sv. Cyrilom a Metodom. Tu predložili výsledky svojich výskumov ruskí, bulharskí, srbskí, poľskí, slovenskí i ďalší odborníci. Obe konferencie možno konfrontovať, možno sa nimi inšpirovať.

K dokresleniu konferencie v Bratislave azda ešte toto: gréckokatolíkov, Spolok sv. Cyrila a Metoda v Michalovciach aktívne na nej zastupoval o. RNDr. Bartolomej Leško, DrSc., bol v jej predsedníctve, nadviazal potrebné kontakty, informoval o nás.

Teraz už reflexie prvej roviny. V jednom z referátov v Bratislave sa hovorilo aj o gréckokatolíkoch. Odkaz, ktorý realizujú, je najživší, najplnší, — pôvodný. Pre nich sv. Cyril a Metod je „istočnik bohopoznanija . . . iz nehože do dnes neoskudno počerpajušče . . ." (Minea prazdničnaja). Tak sa modlia, s Bohom o tom hovoria . . . Ich vec — vec gréckokatolíkov — sa posúva k vyjasňovaniu. Pohľad, ktorým sa celé Slovanstvo pozerá na odkaz sv. Cyrila a Metoda, má pre nás pozoruhodný a aj nádejný aspekt. Celok má, to je prirodzené, časti. O vplyve Bulharov na Rusko sú už celé teórie. Najnovšie sa začalo hovoriť o vplyve Srbov. Kresťanstvo jedných vplývalo na kresťanstvo druhých. Nejde iba o chronológiu, ide aj o vecnú stránku, charakteristiku. Tieto úvahy donucujú pokračovať. A odkiaľ prišlo kresťanstvo do Bulharska? Kde vzniklo? Čo s tým súvisí? Vzniklo, vytvorilo sa na Veľkej Morave. U nás. Tu je prvé ohnivko. Tu osobne pôsobil sv. Cyril a Metod. Nikde inde. Oni — sv. Cyril a Metod — spolu s našimi predkami, sformovali to, čo možno nazvať modelom slovanského kresťanstva. Dôraz dajme na „našich predkov." Tí, po smrti Metodovej, ho — na pôvodnom koreni, z pôvodného koreňa — rozvíjali — vyhnanie žiakov začatý proces už neovplyvňovalo. U nás teda ide o svojrázny, jedinečný druh odkazu. Hľa, gréckokatolíci!

My, dodnes, prežívame odkaz sv. Cyrila a Metoda vo vertikále. V súradnici, obrátenej dohora, k Bohu, k viere, k náboženstvu. Nie iba v horizontále, to jest na rovine faktov „tohto sveta". Naznačujeme, v určitom zmysle nástojíme, aby sa vo vertikále pozeralo aj na svätého Cyrila a Metoda.

Naše miesto, ako vidieť, sa začína konkretizovať. Začína mať súradnice. Obsah. Začíname mať — program. Šancu.

A reflexie druhej roviny? V referáte na bratislavskej konferencii sa naznačilo, že Svätý Otec v sv. Cyrilovi a Metodovi vidí spolupatrónov Európy: oni — podľa jeho charizmatického presvedčenia — majú pomôcť zjednotiť kresťanskú Európu. V tomto roku bude mimoriadna konferencia európskych biskupov, so sv. Cyrilom a Metodom ako s východiskom. Vyššie sme naznačili, že u nás, u gréckokatolíkov, je mnoho a podstatného — zašifrované. Dešifrujeme to? Dáme to k dispozícii Cirkvi? Alebo šancu vinovate premárnime?

Znaky našich časov nás vyzývajú.

(mf)

Letný tábor gréckokatolíckej mládeže v Čabinách

V dňoch od 22. do 29. júla t. r. sa v obci Čabiny (okr. Humenné) uskutočnil Letný tábor rusínskej gréckokatolíckej mládeže. Organizátormi celej akcie boli otcovia baziliáni a pomáhali im pri tom sestričky baziliánky.

V tomto letnom tábore sa zúčastnilo vyše 50 detí vo veku od 5 do 18 rokov. Už hneď na začiatku boli rozdelené do šesť skupín podľa veku. Vedúcimi inštruktormi skupín sa stali traja bratia baziliáni, dve sestričky baziliánky a jedna vysokoškoláčka.

Účastníci letného tábora boli ubytovaní na Gréckokatolíckej fare v Čabinách. V programe dňa boli pravidelné modlitby a duchovné slovo aspoň trikrát za deň. Okrem toho bolo kúpanie v rieke Laborec, hry v prírode, besedy a v miestnom kultúrnom dome sa im premietali video-filmy.

Podobný letný tábor bol aj v Zbojnom. Zúčastnilo sa na ňom 22 detí. Tiež išlo o rusínsku gréckokatolícku mládež. V štvrtok 25. júla účastníci z Čabín navštívili letný tábor v Zbojnom... To bolo radosti... I keď počasie veľmi nežičilo, zorganizovali sa športové súťaže...

V sobotu a nedeľu deti z Čabín zorganizovali malý „odpust" v Krásnobrodskom monastieri. Odpust bol spojený s prenesením čudotvornej ikony Krásnobrodskej Bohorodičky z Krásneho Brodu na monastier. V nedeľu bola ikona vrátená na svoje pôvodné miesto v slávnostnej procesii detí i miestnych dospelých veriacich.

Celý letný tábor sa skončil úspešne. A to najmä vďaka miestnemu duchovnému z Čabín o. Polykarpovi Jacošovi, OSBM. I pre Čabiny to bola veľká udalosť. Aj preto, že cerkov a farskú budovu, ktorú od roku 1950 vlastnila pravoslávna cirkev, po mnohých ťažkostiach vrátila až tohto roku. Letný tábor v Čabinách sa takto stal povzbudením nielen pre zúčastnené deti, ale i pre všetkých gréckokatolíkov v Čabinách.

Účastník

V Bardejove bol založený cirkevný zbor

Pred Veľkou nocou t. r. bol v Bardejove založený gréckokatolícky cirkevný zbor, ktorý diriguje p. Ivica Hanisová. Vďaka jej hudobnej erudovanosti a neobyčajnej trpezlivosti, mohol tento spevokol krátko po svojom založení spievať pri bohoslužbách a na niektorých podujatiach v okrese. Nedávno úspešne vystúpil aj na 1. ročníku duchovnej a národnej piesne Hornošarišského regiónu v Hertníku s liturgickými piesňami východnej cirkvi. Okrem toho spevokolu bol pri gr. kat. chráme v Bardejove založený aj mládežnícky súbor, ktorý už niekoľkokrát vystúpil pri rôznych podujatiach v okresnom meste a v okolí (fd).

Podobenstvo o rozsievačovi

(21. nedeľa po ZSD)

Na rôznych osudoch zrna nám Spasiteľ v podobenstve o rozsievačovi znázorňuje osud Božieho slova vo svete. Počuté Božie slovo je akoby zrnom, ktoré sa mocnejšie alebo slabšie chytá základu nášho srdca, a môže priniesť úrodu — dobrú alebo zlú.

Vyšiel rozsievač siať semeno. Ako sial:

— „Jedno zrno padlo na kraj cesty. Tam ho pošliapali a nebeské vtáky pozobali" *(Lk 8, 5). To sú tí, čo „počúvajú, ale potom prichádza diabol a vyberá im slovo zo srdca, aby neuverili a neboli spasení" (Lk 8, 12).*

Jeden kňaz rozpráva zo svojho života toto:

Na faru som dostal správu, že z Cirkvi vystúpil jeden mladý človek. Bolo mi ho ľúto, zvlášť, keď som počul, že je ťažko chorý. Navštívil som ho. A viete, čo mi povedal? Nedivte sa, že to tak dopadlo. Ako chlapec som chodil do kostola na chóruš. Tam som sa cez kázeň bavil s chlapcami. Z kázní som nič nemal, pretože som ju nepočúval. Preto to tak dopadlo (Hom. směr., 1972, 4).

To je osud Božieho slova, ktoré vytrháva zo srdca človeka diabol, aby „neboli spasení".

— „Druhé padlo na skalu. Vzišlo a uschlo, lebo nemalo vlahy" *(Lk 8, 6).To je zasiate u tých, „čo počúvajú a s radosťou prijímajú slovo, ale nemajú korene, veria len na čas a v čase skúšky odpadajú" (Lk 8, 13).*

Do pohraničnej obce príde v zime skupina brigádnikov na prácu v lese, odstraňovať drevo po kalamite. Ako katolíci, prídu v nedeľu do kostola. Kňaz káže o striedmosti v alkohole. „Pekne ste to povedali", chváliа ho pri kostole. Popoludní však sedia v hostinci a opijú sa. Po bitke traja skončia v nemocnici, ďalší v záchytke.

To je Božie slovo, ktorě v srdci nemá korene, lebo „veria len na čas a v čase skúšky odpadajú".

— „Iné zasa padlo do tŕnia, ale tŕnie rástlo s ním a udusilo ho" *(Lk 8, 7). To sú zasa tí, „čo počúvajú, ale starosti, bohatstvo a rozkoše života ho postupne udusia a oni neprinesú úrodu" (Lk 8, 14).*

V jednej dedine žil sedliak. Hovorievali mu strýko Bieda. To preto, že stále bedákal. Mal veľký grunt, deti nemal. Ale za prvej svetovej vojny stále bedákal: Bieda bude, bude sa kradnúť, nič nebude... Pri rekvirácii mu našli zamurované sklady plné rôzneho tovaru.

Pre tých platia Kristove slová z iného podobenstva: „Blázon! Ešte tejto noci požiadajú od teba tvoj život a čo si si nahonobil, čie bude?" (Lk 12, 20). To sú tí, čo pre „starosti, bohatstvo a rozkoše života" neprinesú úrodu.

— *A nakoniec je tu zrno, ktoré* „padlo do dobrej zeme. Vyrástlo a prinieslo stonásobnú úrodu" *(Lk 8, 8). To sú tí, „čo počúvajú slovo, zachovávajú ho v dobrom a šľachetnom srdci a s vytrvalosťou prinášajú úrodu" (Lk 8, 15).*

Po jednej misijnej kázni o márnotratnom synovi príde za kňazom statočný robotník a prosí, aby ho vyspovedal. Povedal: „Dojalo ma rozprávanie o pastierovi, ktorý sa vydáva na cestu, aby hľadal stratenú ovečku. Tou stratenou ovcou som ja."

Tak je to s tými, čo ochotne vypočujú Božie slovo a podľa neho žijú. A o tých sa Spasiteľ vyslovil: „Blahoslavení tí, čo počúvajú Božie slovo a zachovávajú ho" (Lk 11, 28).

• *„Rozsievač vyšiel rozsievať semeno. Ako sial, jedno padlo na kraj cesty... Druhé padlo na skalu... Iné zasa do tŕnia... Iné zrno padlo do dobrej zeme... (Podobenstvo o rozsievačovi — 21. nedeľa po ZSD)*

Spasiteľ nám v podobenstve o rozsievačovi znázornil osud Božieho slova. Zrno Božieho slova má vždy najvyššiu hodnotu. Jeho účinok, tak, ako úroda zrna, záleží od pôdy, do ktorej padá. Môže padnúť na cestu, na skalnatú pôdu, do tŕnia i do dobrej zeme. Nie je teda možné mať výhrady k zrnu evanjeliovej pravdy, alebo dokonca k rozsievačovi. Možno mať výhrady len čo do pôdy, do spôsobu prijímania zrna ľuďmi.

Do ktorej skupiny ľudí patríme my? Ako prijímame Božie slovo my? Ak ochotne a radi ho počúvame a podľa neho aj žijeme, potom patríme k tej Kristovej rodine, o ktorej Spasiteľ povedal: „Mojou matkou a mojimi bratmi sú tí, čo počúvajú Božie slovo a uskutočňujú ho" (Lk 8, 21).

o. František Dancák

PEKLO JE!

Voltaire, franc. spisovateľ, sa snažil sám seba presvedčiť, že niet ani nebo, ani peklo; že netreba sa na to prvé spoliehať a toho druhého sa báť. To sa mu však nijako nepodarilo. Keď mu raz jeho žiak napísal, že sa mu podarilo striasť sa strachu z pekla, posmešne mu povedal:

— Si šťastný za mňa, pretože mne sa to doposiaľ nepodarilo.

Napriek všetkým tvrdeniam peklo je a v ňom strašné muky (porov. Hebr 10, 31; Zjav 21, 8 a i.).

Spomíname...

V tých dňoch sa znovu otvorili brány Kňazského seminára v Prešove. Bohoslovci sa vrátili z prázdnin, aby tak pokračovali v štúdiu na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte UPJŠ... Sú medzi nimi prváci, ktorí v tomto roku budú začínať... A potom druháci, medzi ktorými bude chýbať **Rastislav Bartko...** Dňa 14. apríla t. r. si ho Pán predčasne povolal do večnosti. Rozlúčili sme sa s ním v Ľubovci 22. apríla... Odišiel náhle, tíško a pokorne — v 22. roku svojho života. Obetavý, skromný, ochotný vždy sa venovať a pomáhať iným...

Dozrel... Dozrel úplne a predčasne — oveľa skôr ako ostatní bohoslovci z jeho ročníka. Aj preto mu podľa slov otca biskupa bolo možné výnimočne pred smrťou udeliť sviatosť kňazstva.

O jeho úplnej duchovnej zrelosti svedčí jeho posledné rozjímanie, napísané pred smrťou, ktoré tu uverejňujeme ako spomienku na tohto mladého človeka:

1. Je to smrť?
Keď sa zahľadím do krásy,
chce sa mi žiť.
Keď vidím svoje vyschnuté telo, viem,
že umieram.
Bože, všetko je tak nádherné, čo si stvoril,
ale o koľko si nádhernejší Ty.
O koľko bližšie mám v tejto chvíli k Tebe,
ako ku stvoreniam.
Dávam posledné bozky všetkému a všetkým. Už nepatria mne — Ty si mi bližšie, Bože.

2. Je to lúčenie?
Vskutku je, lebo všetko, v čom som žil,
je akosi strašne ďaleko.
Zdá sa mi, že som sa ocitol v tejto chvíli
na opačnom poli žitia.
Rukou z obrovskej diaľky Vám všetkým kývam
a volám neprestajne: Zbohom, Zbohom.

3. Aj keby som každému chcel povedať
Zbohom, už nevládzem...
Cítim, že ma ťahá iný magnet, láska — Ježiš.
Neviem, čo k tomu dodať.
Mám prázdne ruky a to je všetko,
môj život je zmeraný.
Ostávajú mi len dni, o ktorých neviem:
čo však znamená počet?
Aj keby ich bolo neviem koľko,
srdce mi bije pre teba, Ježiš.

4. Otvára sa cesta kríža, vstupuje na ňu moja
noha, Pane,
Už nemôžem cúvnuť dozadu, len Tvojej ruky,
Tvojho srdca sa držím tak pevne a chcem ísť bližšie,
stále bližšie k Nemu!
Lebo viem, že netrpím nadarmo, viem, že moja
bolesť má cieľ.
Aj keď skúška zahalená tajomstvom je,
chcem povedať: „Staň sa vôľa Tvoja, Pane!"

Bohoslužby u gréckokatolíkov

Pod bohoslužbami nerozumieme iba Božiu (svätu) liturgiu, ale i večiereň, malé a veľké povečerie, polnočnicu, utiereň...

Bohoslužby na Východe sa vyznačujú veľkým bohatstvom teologického obsahu. Východ dal do svojich bohoslužieb všetku hĺbku teológie, učenie Svätých Otcov, učenie celocirkevných snemov, prekrásne hymny plné dogmatického významu, poéziu najlepších autorov (piesňopevcov), akými boli: sv. Roman Sladkopevec, sv. Andrej Krétsky, sv. Ján Damascénsky, sv. Kozma Majumský...

Východné bohoslužby ospevujú veľké dogmy svätej viery: Presvätú Trojicu, vtelenie a Božstvo Ježiša Krista, presvätú Bohorodičku a všetkých svätých.

● *Malý vchod počas sv. liturgie*

Veľmi pekne o východných bohoslužbách hovorí významný latinský teológ a liturgista Maximilián Saksonský. Píše takto:

„Dogmatický charakter je dôležitou črtou týchto liturgií. Všetky tieto bohoslužby tvoria akoby teológiu v poézii. Naopak, naša rímska liturgia, aspoň čo sa týka starších čias, je málo dogmatická či teologická. Veľmi zriedka v nej nachádzame jasne vyjadrené dogmy. Na Východe, naopak, skoro všetky bohoslužby sú dogmatické... Vo východných liturgiách sa nachádzajú veľmi jasné a bohaté vyjadrenia takmer všetkých právd viery a dogiem katolíckej cirkvi."

Toľko latinský liturgista o kráse našich bohoslužieb.

Naše bohoslužby, na rozdiel od západných boli charakteristické vždy tým, že v nich náš veriaci ľud svojím krásnym spevom bral aktívnu účasť — v dialógu s kňazom. Latinská cirkev sa k tomu vrátila až po Druhom vatikánskom koncile.

Spracoval Byzantínec

Blížneho milujeme lepšie, keď nám spôsobuje dajaké nepríjemnosti, lebo tak milujeme z čistej lásky k Bohu (sv. František Saleský).

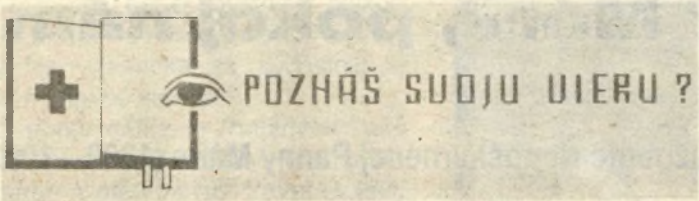

Budúci život

Smrť

V živote každého človeka prichádza chvíľa, keď je telo už tak oslabené či poškodené, že nemôže viac reagovať na životodarnú energiu, vlievanú doň dušou. Je to chvíľa smrti. Telo sa začína rozkladať. Čo sa deje s dušou?

Duša, ako vieme, nezískala svoje jestvovanie od tela: bola stvorená bezprostredne Bohom. Pretože svoj začiatok nemá z tela, niet dôvodu, aby s telom prestala jestvovať. My sme ale tak navyknutí na spojenie duše a tela, že oddelené jestvovanie duše, a tým viac činnosť oddelenej duše, sa nám dá ťažko chápať.

Vieme, že duša sa prejavuje rozumom a vôľou. Rozumom poznáva, získava vedomosti a vôľou sa rozhoduje pre dobro alebo zlo. V podmienkach tunajšieho časného života rozum získavá vedomosti, používajúc informácie, ktoré mu dodali telesné zmysly a nám sa zdá, že bez nich by bol bezradný.

Pri hlbšom zamyslení sa však ukazuje, že skutočne udivujúce nie je natoľko odlúčenie duše od tela ako práve spojenie duše s telom. Dostatočne tajomné je už to, že duch, podstatou ktorého je poznanie, je vo svojom poznaní závislý od hmotného tela. Nevieme, akým spôsobom duch preberá informácie, dodané zmyslami. Vieme iba to, že to robí v podmienkach časného života. Nič nás však neopravňuje k domnienke, že v úplne odlišných podmienkach budúceho života ich musí preberať rovnakým spôsobom.

Teraz si povedzme, čo prežíva duša ďalej, po smrti. Čo rozhoduje o tom, či duša bude požívať blaženosť či žalosť. O tom, kam ide duša v okamihu smrti, rozhoduje to, čo sme milovali. Na túto tému je vynikajúca myšlienka sv. Augustína: Moja láska je mojou záťažou (Alebo ináč: Láska priťahuje). V hmotných veciach videl, že hmotnosť ich dáva do pohybu: ťažké veci padajú dole, ľahké sa dvíhajú hore. U osôb láska robí to isté. Sv. Augustín pridáva myšlienku, ktorú možno preložiť približne takto: kamkoľvek pôjdem, to ma láska ta zatiahne.

Na konci života už totiž vôľa vykonala svoju konečnú voľbu. Naša láska sa obrátila k Bohu, alebo sa odvrátila od Neho a zamerala iba na seba. Láska k Bohu unáša našu dušu k Nemu. Sebaláska — postavená do rozporu s Bohom — privádza nás ta, kde panuje oddelenie od Boha. Aj Pán Ježiš (Mt 25, 41) myšlienku o pekle sústreďuje do dvoch bodov: vzdialenie sa od Boha a oheň utrpenia.

Peklo

Myšlienka na peklo vzbudzuje hrôzu, ktorá môže skaziť alebo prekrútiť naše chápanie Boha, ak sa nestaráme, aby sme dôkladne pochopili, čo ono peklo vlastne znamená. Táto myšlienka, jednoducho vraviac, môže znehodnotiť naše vedomosti najvyššej pravdy o Bohu, ktorá je vyjadrená slovami učeníka, ktorého Kristus miloval: „Boh je láska."

Náš omyl sa môže prejaviť v dvoch podobách.

Najrozšírenejším je domnienka, že peklo a milujúci Boh, to sú dve idey, ktoré sa vzájomne neznesú. Ak jestvuje peklo, Boh nie je láska, a obrátene, ak je skutočne láskou, peklo nemôže jestvovať.

Druhá domnienka, menej častá a menej pochopiteľná, býva v skutočnosti nebezpečnejšia. Je ňou časom sa vyskytujúce medzi pobožnými kresťanmi stopercentné prijatie jestvovanie pekla, a radosť, ba možno povedať prehnaná záľuba vo vynachádzaní trýznení, ktorými bude rozhnevaný Boh trápiť hriešnikov (medzi ktorých sa samozrejme oni sami nikdy nedostanú). Takto rozmýšľajúci ľudia akosi spájajú tieto obrazy s láskou Boha, ale tak, že táto láska už nemá vôbec nič spoločného s tým, čo s týmto slovom označujeme.

Nebolo by dobre mať správnu predstavu o pekle a nesprávnu o Bohu. Obe pravdy musíme vidieť spolu: jestvovanie pekla i lásku Boha.

Prvý omyl, domnienka, ako by sa peklo nezhodovalo s láskou, neobstojí v porovnaní s jedným faktom: Kristus sám učil o existencii pekla a on je predsa láskou. V reči na hore, v troch kapitolách, ktoré nasledujú po ôsmich blahoslavenstvách (Mt 5), Kristus vystríha pred peklom päťkrát. Hovorí vážne o ňom, hoci bez nadsádzky, o ktorej sme práve hovorili. Teda aj my musíme pristupovať k problému pekla s vážnosťou.

Zamyslíme sa, čo vlastne vieme o pekle. Málo. Vieme, že jestvuje, že začalo jestvovať vo chvíli pádu satana a anjelov, ktorí sa k jeho vzbure pridali. Vieme, že peklo je miestom utrpenia a že je večné. Ak ide o detaily, máme iba jedno slovo: oheň, ktoré mnohokrát použil Kristus. Označuje nepochybne veľké utrpenie, pretože na zemi je málo múk, väčších od bolestí, spôsobeným ohňom. Ale to nám o skutočných podrobnostiach pekla nehovorí mnoho. „Pekelný oheň" sa veľmi líši od ohňa, ktorý poznáme. Veď on spôsobuje utrpenie duchom, dušiam, oddeleným od tiel smrťou, padlým anjelom, ktorí telá nikdy nemali, a nespaľuje telá, to znamená že ani ich nebude spaľovať, keď sa na konci sveta spoja opäť s dušami.

Teda človek sám rozdodol o rozluke s Bohom. A hlavná muka pekla nevyhnutne vzniká z tejto rozluky. Všetci sme stvorení Bohom pre spojenie s ním. Každý z nás má množstvo potrieb, túžob, ktoré môže uspokojiť iba on. Nie je preháňaním, ak tvrdíme, že duša potrebuje Boha tak ako telo potravu a vodu. Odmietnutie pokrmu a vody spôsobuje agóniu, ktorá končí smrťou. Je však podobná agónia, spôsobená neuspokojenými potrebami duše, zbavenej Boha. Táto však nemá konca. Duše neumierajú, ale dostávajú sa do pekla. Zatratená duša je tá, čo spravila bohom sama seba a tento boh sa ukázal žalostne a zúfalo úbohý. A v tom spočíva podstata pekelných múk.

(Podľa F. J. Sheeda pripravil M. M.)

Sláva Bohu, česť Márii, pokoj nám

K 100. výročiu založenia kongregácie Sestier služobníc Nepoškvrnenej Panny Márie (1892—1992)

(6. pokračovanie)

RADOSTNÉ CHVÍLE ZO ŽIVOTA NAŠICH SESTIER

„A rozradostím ich v svojom dome modlitby..., ich obety budú ľúbeznými na mojom oltári" (Iz 56, 7).

Po deviatich rokoch príchodu sestier služobníc do Česko-Slovenska, navštívila nás v Prešove generálna predstavená Veronika Gargiľová a generálna sekretárka sestra Valéria. Vracali sa z vizitácie v Brazílii cez Rím a cestou sa zastavili v Prešove. Bolo to radostné stretnutie — ako matky s dobrými deťmi. Vykonala vizitáciu aj u našich sestier. Tešila sa z dobrého stavu našich sestier i z dobrej perspektívy do budúcnosti. Sestry poinformovala o práci našich sestier služobníc v Brazílii.

*

V máji 1942 v gymnastickom sále v Prešove usporiadali naše sestry divadelné predstavenie *Mária v chráme* — v piatich dejstvách. Predstavenie bolo veľmi poučné a povzbudzujúce. Stretlo sa s veľkým úspechom u študentov a inteligencie. Bola aj repríza. Hrali siroty a dopĺňali ich študentky z gymnázia. Predstavenie pripravila sestra Justína Sidlárová.

*

Zlaté jubileum založenia kongregácie Sestier služobníc, ktoré pripadlo na sviatok Zosnutia presvätej Bohorodičky 28. augusta 1942 (podľa kalendára star. štýlu), bolo pre sestry veľmi smutné. Provincia, do ktorej sme aj my patrili, prežívala vojnové časy. Jubileum sme takto oslávili len samé — v noviciáte v Prešove. Tu sa zišli všetky naše sestry na ďakovnej sv. liturgii, ktorú slúžil J. E. Pavol Gojdič OSBM. Na slávnosť prišli aj niektorí prešovskí duchovní a otcovia baziliáni.

Po slávnostnom obede bol kultúrny program, v ktorom vystupovali sestry-novicky a siroty. Deti i siroty dostali darčeky. Potom bol prečítaný pozdravný list od generálnej predstavenej Veroniky Gargiľovej a list apošt. vizitátora o. Schrijversa CSsR. V ňom nás povzbudzoval k väčšej horlivosti a vernosti Pánu Bohu i jeho nepoškvrnenej Matke.

Celý jubilejný rok sme sa modlili ruženec k nepoškvrnenej Panne Márii. Pred sviatkom Zosnutia presv. Bohorodičky bol deviatnik prípravy na sviatok. Samotný deň sviatku bol dňom vďaky Najvyššiemu a Božej Matke za ich milosti a ochranu, ktorú k nám preukázali. I keď to boli vojnové časy, v našich srdciach bola radosť, útecha, šťastie a vďačnosť za naše povolanie. K našej vďačnosti Pánu Bohu sa svojimi modlitbami pripojili naši kňazi, dobrodinci a priatelia, ktorí vedeli o našej slávnosti.

• *Sestra Mitrofana Michalecká, prvá zo sestier, ktoré prišli do Prešova r. 1928. Neskoršie sa stala magistrou noviciátu (archívna snímka)*

• *Na 60. výročie narodenia otca biskupa Pavla Gojdiča OSBM pripravili sestry služobnice kultúrny program. Po programe sa dali vyfotografovať s otcom biskupom Pavlom a s otcom biskupom Vasilom (archívna snímka)*

*

Dňa 25. marca 1947 si celé naše prešovské biskupstvo pripomenulo 20-ročné jubileum biskupskej vysviacky J. E. Pavla Gojdiča OSBM. V budove Čierny orol v Prešove bol bohatý program, ktorý pripravili naše sestry. Na záver s pekným programom vystúpili aj dievčatá zo sirotinca. Program pripravili sestry služobnice.

Dňa 11. mája 1947 bola v katedrálnom chráme v Prešove vysviacka pomocného biskupa ThDr. Vasila Hopka. Na vysviacke ako svätiaci biskupi sa zúčastnili: pražský arcibiskup

dr. J. Beran, banskobystrický biskup dr. A. Škrábik a košický biskup J. Čársky. Na vysviacke sa zúčastnili aj naše sestry so sirotami.

V popoludňajších hodinách náš sirotinec navštívil otec arcibiskup dr. J. Beran a otec biskup Pavol Gojdič. Siroty vystúpili s kultúrnym programom. Otcovia biskupi zotrvali s deťmi v rozhovore, obdarovali ich obrázkami a požehnali ich. Stretli sa aj so sestrami a povzbudili ich k väčšej láske a horlivosti.

*

Dňa 17. júla 1948 celá naša eparchia, a zvlášť mesto Prešov, oslávilo 60. výročie narodenia otca biskupa Pavla Gojdiča OSBM. Slávnostnú sv. liturgiu slúžil sám otec biskup v kaplnke nášho sirotinca za účasti mnohých kňazov a prelátov. V mene prítomných jubilanta pozdravil Mons. dr. Mikuláš Bobák. Daroval mu drahocennú mitru, ktorú zhotovila sestra Andrea Hiščáková. Po slávnostnom obede milého jubilanta pozdravili

• *Sestra Filareta Fedinová, ktorá do Prešova prišla r. 1933. Provinciálnou sestrou bola vyše 20 rokov (archívna snímka)*

sestry i siroty pekným kultúrnym programom.

*

V roku 1949 mali sestry služobnice v našej vlasti sirotinec so 48 chovankami. Tu bol aj noviciát. V ňom bolo 8 sestier noviciek a kandidátok. Mali dva vlastné kláštory — v Michalovciach a Ľutine; misijnú stanicu v Trebišove, druhá bola v Čechách v Libějoviciach v juvenáte otcov redemptoristov. Ďalšou stanicou pôsobenia bola Štátna nemocnica v Uherskom Hradišti na Morave. Tu pracovalo 14 sestier s rím. kat. sestrami sv. kríža. Všetkých sestier, s tými, čo prišli z Ukrajiny, bolo 70. Našich sestier bolo 42.

• *Sestry novicky a kandidátky s otcom biskupom Pavlom a so sestrami služebnicami v r. 1947 (archívna snímka)*

Z uvedeného je vidieť, že zasiate semeno rástlo, silnelo z roka na rok a hlboko zapúšťalo svoje korene. Ale nad nami veseli čierne mračná. Boží nepriateľ pripravoval likvidáciu rehoľných spoločností. Predvídala sa likvidácia kláštorov. Ale nikto vtedy nepredpokladal, že dni skúšky a obety budú také dlhé. Ale Pán je verný a nedopustí skúšky nad naše sily. S utrpením posiela aj svoju pomoc (porov. 1 Kor 10, 13). Tieto slová sv. apoštola Pavla sa plne uskutočnili aj na nás.

(Zostavila sestra Veronika Zbihlejová; pre tlač upravil o. F. D.)

(Pokračovanie v budúcom čísle)

POZVANIE K MODLITBÁM SESTIER SLUŽOBNÍC NEPOŠKVRNENEJ PANNY MÁRIE
K PRÍPRAVE NA 100. VÝROČIE KONGREGÁCIE

Október — Pokoj na pracovisku

Aby Božie požehnanie spočinulo na všetkých našich prácach, aby sme ich konali v pokoji, úspešne a svedomite, v zhode s Božou vôľou.

Pane, vyslyš nás a zmiluj sa.

Svätí mučeníci Marcián a Martyrián

Títo svätí sú na Východe nazývaní i *„notármi"* (pisármi) — po grécky *„notarioi"*, pretože boli tajomníkmi (pisármi) biskupa Pavla v Konštantinopole. Boli členmi kléru slávnej konštantinopolskej baziliky sv. Sofie.

Marián bol čtecom a Martyrián subdiakonom.

Ariánom sa podarilo odstrániť biskupa Pavla z Konštantinopola a nahradiť ho Eusébiom z Nikomédie (r. 339). Pavlovi sa však podarilo vrátiť na svoj prestol, ale skoro na to r. 342 ho ariáni opäť nahradili biskupom Macedóniom. Pavlovi sa podarilo opäť dostať na svoj biskupský trón r. 346 ale už r. 351 ho ariánom naklonený cisár Konštanc poslal do vyhnanstva do mestečka Kukuz. Ľud miloval Pavla a preto sa vzbúril proti rozhodnutiu cisára.

• *Sv. mučeníci Marcián a Martyrián*

Macedonius po tom, čo sa mu podarilo s cisárovou pomocou odstrániť biskupa Pavla, sa začal mstiť na všetkých prívržencoch Pavlových, ktorí ostali v Konštantinopole. Dostali pomenovanie *„Pavlisti"*. Mnohí z nich boli odsúdení na smrť.

Medzi obeťami represálií proti *„Pavlistom"* boli i dvaja bývalí pisári (notári) biskupa Pavla — Marcián a Martyrián. Po uväznení boli obvinení z vraždy vysokého štátneho úradníka Ermogenesa, ktorý bol zlynčovaný počas nepokojov medzi ľuďom, ktorý bol naklonený pravovernému biskupovi Pavlovi.

Dokázalo sa však, že sú nevinní. Potom ich začali nútiť, aby sa pridali k heretikom — ariánom. Obidvaja však neohrozene odpovedali: *„Sme pripravení i zomrieť pre Presvätú Trojicu, v mene ktorej sme boli pokrstení. Nikdy sa nedáme do spojenectva s ariánmi..."*

Boli odsúdení na smrť sťatím hlavy. Rozsudok bol vykonaný za mestom Konštantinopolom. Veriaci pochovali ich telá pri melandéskej bráne. Neskôr, ako nám hovorí cirkevný historik Sozomen († 447), sv. Ján Zlatoústy († 407) dal postaviť nad ich hrobom cerkov. Ich sviatok slávime 25. októbra.

Jozafát

Mládežnícke stretnutie v Zemplíne

Keď sa ma opýtajú, že odkiaľ pochádzam, jednoducho odpoviem, že zo Zemplína. Ovšem hneď sa prosia, aby som určil presnejšie. No ja znovu len odpoviem, že zo Zemplína. Áno, veľa ľudí nevie, že v Trebišovskom okrese je malá dedinka, ktorá sa volá Zemplín, kedysi historické centrum. Čo sa vlastne udialo v tej dedinke?

Od minulého roku piati bohoslovci študujeme v Maďarsku a tak sa stalo, že v apríli sme sa zúčastnili na mládežníckom stretnutí v Máriapóči. Nadšení atmosférou stretnutia sme si dali hlavy dokopy, premýšľali, čo by sme mohli v tomto smere urobiť u nás doma.

Tak sa stalo, že v dňoch 12.-13. júla t. r. v Zemplíne bolo rušno. Už od ranných hodín prichádzala mládež s „ťažkým nákladom". Priestranstvo okolo cerkvi, ktoré sa po domácky volá „Na hrade", sa postupne zaplňovalo. Do večera sme narátali štyridsať stanov. Kto nemal stan, toho sme ubytovali u rodín. Po spočítaní sme zistili, že je nás vyše 200, z toho asi 40 percent z Maďarska.

O duchovné slovo sa postarali predstavení seminára z Nyiregyházy. Otec dr. László Orosz mal na starosti prednášky v sobotu. V nedeľu nám podal pomocnú ruku o. dr. Marcel Mosolygó a ďalší bohoslovci zo seminára. Nám domácim pripadla technická stránka.

Počas troch dní mohla si mládež obohacovať svoje vedomosti, hľadať a poznať Krista, oboznámiť sa s bohatstvom a krásou východného obradu.

Čaro sobotňajšieho večera dodala veľká večiereň, ktorá sa viedla pod heslom: „PODŤE, RADUJME SA V PÁNOVI" (prvá stichira siedmeho hlasu). Po vchode s kadidlom každý držal v ruke „Svetlo tiché" — horiacu sviečku, ktorú si každý pripaľoval z jednej spoločnej uprostred cerkvi, a nezabudnuteľne po cerkvi sa vlnila melódia: „Ráč nás Pane..." (večerný hymnus). Po večierni nasledovalo opekanie slaniny, posedenie pri vatre, spevy. Vyvrcholením večera bola hodinka s piesňami z Taize. O 22. hodine pri svetle stovky sviečok sa zaplnila cerkov nielen mládežou, ale aj veriacimi z dedinky. Príjemné melódie piesní, jemný hlas huslí, tiché plamene sviečok — to všetko naladilo srdcia ľudí na vlny nebies.

Nedeľná sv. liturgia bola bodkou za tohtoročným stretnutím, ktoré — dúfame, že nebolo posledné na mieste niekdajšieho hradu Zemplínskej župy.

Veríme, že mnohí, ktorí hľadali, našli; pochybovační sa utvrdili, a tak naša námaha nevyšla nazmar.

Vďaka Všemohúcemu, ktorý nám doprial usporiadať toto stretnutie.

Br. Ján, kandidát CSsR

K otázke cesty sv. Metoda do Carihradu

Zaujímavým obdobím pôsobenia sv. Metoda na Veľkej Morave je údajné pozvanie arcibiskupa Metoda byzantským cisárom Bazilom I. (867 — 886) na návštevu jeho dvora v Carihrade. Táto cesta sa uskutočnila pravdepodobne v roku 881. Hlavnou oporou tvrdenia o uskutočnení tejto cesty je údaj uvedený v XIII. hlave Života Metodovho o tom, že sám byzantský cisár mu poslal list: *„Otče ctihodný, veľmi si Ťa želáme vidieť. Urob to dobro, poustávaj sa k nám, aby sme Ťa videli, kým si na tomto svete a modlitbu Tvoju prijali.“* Písomným prameňom ale je aj zmienka o návrate Metoda z Konštantinopola v liste pápeža VIII. z 23. 3. 881.

Historickým objasnením pravdivosti tejto cesty a jej politickým poslaním sa zaoberali viacerí poprední bádatelia (J. Bidlo, K. L. Goetz, F. Pastrnek, V. Novotný, F. Dvorník, F. Grivec). Dôvody cesty sv. Metoda do Konštantinopola udávajú títo autori rôzne. Ako uvádza historik Richard Marsina odvolávajúc sa na tvrdenia spomínaných autorov (Depertidá diplomatických písomností k dejinám Veľkej Moravy, Štúdia 1970), mohlo ísť o poverenie Metoda pápežom rokovať o vyriešení rozporov medzi Rímom a Byzantom, prípadne úmysel cisára Bazila I. použiť rady Metoda pre úspešné ďalšie pokresťančenie Slovanov v byzantskej ríši. Ale dôvodom by mohla byť aj túžba Metoda vidieť svoju vlasť. Ako možný motív cesty uvádzajú historici (L. Havlík, P. Ratkoš) podanie správy Metodom v Carihrade o účinkovaní na Veľkej Morave alebo vyriešenie príslušnosti sporných oblastí na juhu Metodovej provincie, v Srbsku a Dalmácii.

Celkove teda predpokladaná motivácia Metodovej cesty aj u tých bádateľov, ktorí sú presvedčení, že sa cesta uskutočnila, je nejednotná. Prijateľný sa javí argument (V. Vavřínek), že ak Metoda v tomto čase možno považovať za oddaného prívrženca rímskej Stolice, tak vzhľadom na vtedajšie vzťahy medzi Rímom a Byzantom je takáto cesta ťažko predstaviteľná; práve preto viacerí predpokladajú aj osobitné poverenie Metoda pápežom na rokovanie v Carihrade.

Proti tomuto záveru stojí ale tvrdenie prof. Dvorníka a ďalších, že pápež Ján VIII. uznal carihradského patriarchu Fócia a tento bol teda v jednote so Svätou Stolicou a preto, ako uvádza M. Lacko SJ., niet príčin, prečo by sme neprijali správu o tejto ceste za pravdivú.

Tieto úvahy stoja kategoricky v protiklade s názorom inej skupiny vedcov, že totiž cesta Metoda do Byzantu sa vôbec neuskutočnila a odmietajú uznať údaj o jej uskutočnení uvedený v Živote Metodovom s vyslovením predpokladu, že list (pozvanie) Bazila I. Metodovi vôbec neexistoval. Ale je potrebné poznamenať, že aj neexistencia listu by však nevylučovala, že Metod cestu do Byzantu mohol uskutočniť (R. Marsina).

Z tejto čitateľovi predkladanej úvahy vyplýva, že vyššie uvádzané závery našich historikov sú len kombináciou, opretou o primárne pramene, ktorých znenie nie je úmyselne autormi ďalej dotvárané. Cesta sv. Metoda do Carihradu ostáva naďalej otázna a ešte otáznejší je v svetle bádania list — pozvanie cisára Bazila I. Kým nebudú podané nové, všeobecne akceptovateľné dôkazy o jestvovaní tohoto listu, môže byť cesta, no najmä list len predmetom úvah a kombinácií (E. Marsina). V každom prípade táto otázka čaká na ďalšie výsledky bádania v záujme ďalšieho hlbšieho poznania pre nás tak významných dejín Veľkej Moravy a pokresťančenia nášho územia.

Spracoval: dr. Peter Krajňak

• *Cerkov sv. veľkomučeníka Demetra v Bukovciach (okr. Svidník) z r. 1891*

AJ KRÁTKA MODLITBA

„Aj Ježiš Kristus a apoštol Pavol prikazovali sa modliť krátko a často (Mt 6, 7; Lk 18, 3; Rim 12, 12 a 1 Sol 5, 17), s neveľkými prestávkami. Ak budeš dlho prednášať slová (modlitby), nie zriedka sa to robí bez pozornosti — a vtedy sa dáva diablovi väčšia sloboda priblížiť sa k tebe, pripraviť pascu a odvliecť tvoju myseľ od prednášaných slov.

Ak budeš tvoriť neustále a častú modlitby, zaujímajúc celý svoj čas ich častým opakovaním, ľahko budeš môcť udržať svoju pozornosť a samotné modlitby budeš konať s väčšou bdelosťou.“

Sv. Ján Zlatoústy ďalej uvádza ako príklad Annu zo Starého zákona, ktorá si takýmto spôsobom vymodlila syna Samuela (neskoršie proroka).

(Päť slov o Anne, Slovo 2; 2, 646. Vybral: V. M.)

Bdi nad sebou, povzbudzuj sa, napomínaj sa; a nech sa stane s inými čokoľvek, nezanedbávaj sa (Nasl. Krista, I, 25, 50).

Čím viac sa snažíme milovať Boha, tým nevyhnutne bude naša láska k tým, ktorých Boh tak veľmi miluje (Charles de Foucauld).

Cesta k Bohu

(Pokračovanie)

PANNA MÁRIA, MATKA BOŽIA A VERIACICH

Pán Boh po páde našich prarodičov prisľúbil ľuďom, že im pošle Vykupiteľa. Svoje prisľúbenie splnil. Poslal svojho vlastného Syna, Ježiša Krista, ktorý sa narodil z pozemskej matky, ale mocou Svätého Ducha.

Pán Boh vyvolil za matku Vykupiteľa sveta chudobné dievča z Nazaretu, Pannu Máriu. Pre túto vznešenú úlohu Pán Boh obdaril Pannu Máriu troma mimoriadnymi milosťami:

Ponajprv zachránil ju od dedičného hriechu, s ktorým prichádza na svet každý človek. Túto výsadu Panny Márie voláme nepoškvrnené počatie.

Nepoškvrnené počatie bolo prípravou pre druhú veľkú milosť Panny Márie: pre jej Božie materstvo. Panna Mária je Bohorodička, t. j. opravdivá Božia Matka. Porodila na svet Ježiša Krista, pravého Boha a pravého človeka.

Tretia výsada Panny Márie pozostáva v tom, že hneď po skončení svojho pozemského života bola vzatá do neba s telom i s dušou.

Panna Mária ako matka Vykupiteľa sveta veľmi úzko spolupracovala na diele vykúpenia. Z jej materských rúk sme dostali Vykupiteľa. Preto je Panna Mária aj matkou všetkých, čo veria v Krista.

Pre tieto dôvody preukazujeme osobitnú úctu Panne Márii. Táto úcta nám pomáha lepšie poznať, vrúcnejšie milovať a vernejšie slúžiť jej Synovi, Ježišovi Kristovi, nášmu Bohu a Vykupiteľovi.

Pravá úcta k Panne Márii nepozostáva v cite, ani v poverčivosti, ale v detinskej láske a v nasledovaní jej čností.

V tom zmysle nás k takejto úcte vyzýva, i posledný cirkevný snem, koncil: *„Pravá zbožnosť nespočíva v jalových a nestálych citoch, ani v akejsi márnej ľahkovernosti, ale vychádza z pravej viery, ktorá nás privádza k uznaniu vznešenosti Bohorodičky a pobáda nás k synovskej láske voči našej Matke a k nasledovaniu jej čností"* (Záver dogmatickej konštitúcie o Cirkvi, čl. 67).

Zapamätaj si:

Kto je Panna Mária?

Panna Mária je Matka nášho Vykupiteľa, Ježiša Krista a nás všetkých veriacich.

Aké výsady dostala Panna Mária?

Panna Mária sa narodila bez dedičného hriechu, bola opravdivou Božou Matkou a bola vzatá do neba s telom i dušou po skončení pozemského života.

(V tomto čísle končíme rubriku *Cesta k Bohu* — ako prípravu na prvé sv. prijímanie. Podľa katechizmu, ktorý zostavili slovenskí jezuiti v Kanade r. 1967, ju pripravoval o. F. D.).

Viera Donovalová-Klenková

V chráme

Tvoj majestát je ako ticho.
cez otvorené brány
buráca PRAVDY mocné echo...
Zjednocuje nás, bráni.

Si ako SLOVO, čo nás hľadá,
hlas dobrodincu v duši.
Zarmucuje ťa ľudská zrada,
náš rabský údel kruší.

Prišli sme znova: ozbíjaní,
dokaličení, chromí.
Šepkáme celé hory prianí
— sťa neúrodné stromy.

Chceme ťa nájsť, vidieť, počuť,
zabudnúť na únavu!
Sadáme si jak dávny zástup
na rozprestretú trávu

zázračným chlebom nasýtiť sa,
uzdraviť ľudské rany
a v tvojej prítomnosti jasať.
tu sme vždy: „Milovaní!"

Až potom odísť proti noci
na všetky štyri strany.
Je s nami SLOVO, plné moci.
Všetci sme v božej dlani.

Ako Adam oral na poli

Adamovi bolo ľúto, že ho Pán Boh vypovedal z raja, a keď kopal a ryl roľu, ani raz si nevzdychol:

— Bože môj dobrý, pomôž mi!

Videl to diabol a veľmi-preveľmi sa tešil, lebo ten kto sa odvracia od Boha, telom i dušou patrí diablovi.

Diabol je však zlý kamarát.

Čo Adam vo dne poryl, to mu diabol v noci poprevracal čím hore, tým dolu, takže ani nebolo vidno, kde je roľa prekopaná a kde nie, všade sa zelenela iba burina a bodliaky.

Vidí to Adam a pomylí si, že na vine je planá zem.

Kope na inej roli, kope tu, kope tam — a ráno je pole opäť plné buriny!

Znova sa púšťa do roboty, pot mu tečie cícerkom, i vzdychne si:

— Bože môj dobrý, pomôž mi!

A hľa, zázrak!

Len čo si tak vzdychol, všetka prekopaná a porytá zem očernela.

I modlí sa Adam k Pánu Bohu ešte vrúcnejšie, na roľu seje zrno, sadí zemiaky. Roľu treba pobrániť, priaha sa teda do brány sám, lebo ešte nemá koníka.

Ako bráni, tak bráni, brána je mu ťažká, už nevládze.

To sa diabol nahneval, že sa Adam modlil k Pánu Bohu a sadol mu na bránu, aby mu bola ešte ťažšia a teraz sa pozerá, ako sa Adam trápi a škodoradostne sa mu smeje, uškŕňa.

Vidí to Pán Boh a vraví Michalovi archanjelovi:

— Archanjel môj, sluha môj, vidíš toho čerta na Adamovej bráne?

— Vidím, Pane, a vidím aj to, že Adam už takmer nevládze.

— Zíď teda na zem a urob z toho čerta koníka!

Michal letí na zem, diabol sa ho zľakne, ale utiecť je už neskoro.

Archanjel mu chytro hádže okolo hrdla chomút a z čerta sa razom stáva mocný kôň.

Adam sa čuduje, ale archanjel mu vraví:

— Vypriahni sa z brány a zapriahni do nej koňa. Pán Boh ti dáva toho diabla, aby ti slúžil v gazdovstve!

Tak Adam dostal koníka, dobrého pomocníka pri práci v lese i na poli.

Prečo deti nechodia od narodenia

Keď sa našej pramatke Eve narodilo prvé dieťa, preveľmi sa mu tešila, stále ho varovala a nosila na rukách.

Príde k nej Pán Boh a vraví:

— Nenos ho stále, pusť ho na zem, nech chodí samo!

Ale Eva neverí:

— Ono ešte nevie chodiť, a ak ho pustím, spadne, veď je ešte veľmi slabučké.

— Nech teda trvá rok a deň, kým sa naučí chodiť, ty neveriaca!

Tak povedal Pán Boh, a tak je s deťmi na svete: matky musia opatrovať dieťa rok i deň, kým sa naučí stáť a chodiť na vlastných nôžkach.

Maroš Madačov

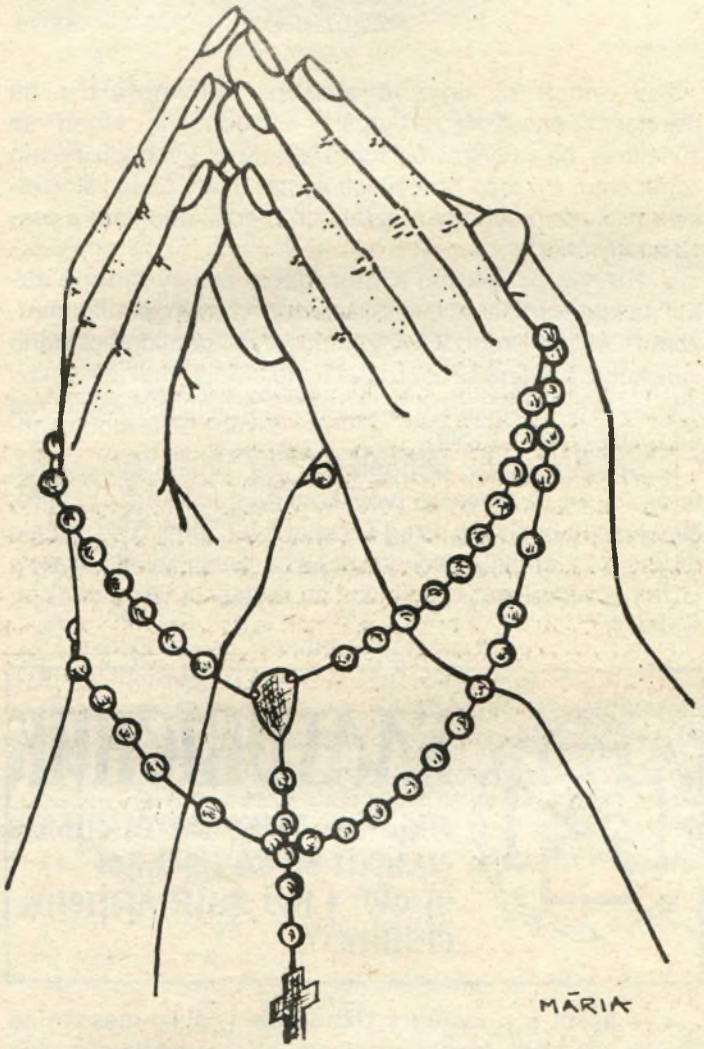

Svätý ruženec
modlitba k oslave Panny Márie

Na lavičke v parku sedela matka, pri nej malé dieťa, ktoré stálo vedľa nej, držalo ju za ruky a pohybujúc nimi, spievalo na nápev ľudovej piesne slová: „Mamička, mamička, mamička moja..." A vždy znovu a znovu opakovala tieto slová.

Či tieto slová ustavičným opakovaním boli jednotvárne? Isteže nie! Naopak. Matka, úplne dojatá, pozerala na svoje dieťa, ktoré takýmto spôsobom, a jednoducho, prejavovalo jej lásku.

Ani opakovanie modlitby, ktoré sa modlime v ruženci, ak ich vyslovujeme s pravým pochopením, nie sú jednotvárne. Sú vyjadrením našej lásky, ktorú takto prejavujeme k našej nebeskej Matke. A keď sa ich modlime pozorne, nemôžu byť bez účinku. Je to modlitba krásna a vysokoúčinná, ktorá pozdvihla mravnosť nejedného človeka a národa.

• **V dňoch 28. novembra až 14. decembra t. r.** sa uskutoční európska biskupská synoda, na ktorej sa zúčastnia po prvýkrát biskupi Západu a Východu nášho kontinentu. Pri tejto príležitosti poslal Svätý Otec list všetkým biskupom synody o vzťahoch medzi katolíkmi a pravoslávnymi (KN).

• **Novým prefektom Kongregácie pre východné cirkvi** sa stal kardinál Achille Silvestrini, a novým podtajomníkom P. Marco Brogi. V tomto úrade vystriedal doterajšieho indického kardinála Lourdusamyho, ktorý mal 67 rokov a tento úrad zastával od roku 1985. Kardinál Silvestrini má 68 rokov (Glas koncila).

• **Spomienkovú bohoslužbu** za obete stalinského teroru slúžil na hlavnom ľvovskom námestí kardinál Miroslav Ivan Ľubačivský. Pred 50 rokmi, 22. júna 1941 začalo nacistické Nemecko útok na ZSSR a Stalin začal súčasne väzniť a deportovať Ukrajincov na Západnej Ukrajine (Kat. týdeník).

• **V apríli t. r. vydali v Užhorode** 1. číslo mesačníka BLAHOVISTNIK, ktorý je tlačovým orgánom Mukačevskej eparchie a nadväzuje na tradíciu obľúbeného mesačníka s podobným názvom, krorý začali vydávať baziliáni pred sedemdesiatimi rokmi (KN).

• **Doterajší pápežský nuncius v Nemecku,** arcibiskup Jozef Uhac, bol menovaný za nového tajomníka Kongregácie pre evanjelizáciu národov. Arcibiskup Uhac sa narodil roku 1924 v Juhoslávii (Kat. týdeník).

• **Svätý Otec Ján Pavol II.** vymenoval pre nitrianskeho diecézneho biskupa, kardinála Jána Chryzostoma Korca nového pomocného biskupa. Stal sa ním Mons. František Rábek, doterajší generálny vikár tej istej diecézy. Bol menovaný za titulárneho biskupa v Castro, ktoré sa nachádza neďaleko Viterba. Mons. František Rábek sa narodil 17. februára 1949 v Sládečkovciach. Za kňaza bol vysvätený roku 1972 (Slovenské hlasy z Ríma).

• **Rada Čenstochovej** na zasadnutí 27. mája t. r. schválila rozhodnutie o udelení čestného občianstva pápežovi Jánovi Pavlovi II. Čestnú listinu odovzdali pápežovi v rámci druhej časti jeho návštevy Poľska (14. — 15. augusta) pri príležitosti VI. svetového dňa mládeže na Jasnej Hore.

• **Arcibiskup Alexandru Todea** z rumunského mesta Alba Julie je z tých nových kardinálov, ktorých Svätý Otec Ján Pavol II. vymenoval t. r. z bývalých komunistických krajín. Narodil sa roku 1912 ako trinásty zo šestnástich detí. Teológiu študoval v Ríme. V marci 1945 bol prvýkrát zavretý. Z väzenia sa mu podarilo utiecť. Počas ďalších troch rokov bol sedemkrát väznený. Koncom septembra 1948 prišlo k likvidácii rumunskej gréckokatolíckej cirkvi. Keďže Todea odmietol prestúpiť na pravoslávie, znova ho uväznili. Za dobrodružných okolností sa znovu dostal na slobodu. V novembri 1950 bol vysvätený na biskupa. Tajná služba ho po dlhom hľadaní našla, a keďže znovu odmietol prestúpiť na pravoslávie, bol odsúdený na doživotný žalár. Po 14 rokoch bol pri všeobecnej amnestii roku 1964 prepustený na slobodu (KN).

• **Dňa 9. júla t. r. náhle zomrel** v Guadalajare 81-ročný mexický kardinál José Salazar Lopez, arcibiskup tohto mesta. Kardinálom sa stal roku 1973 (KN).

• **P. Michel Quoist,** doktor spoločenských vied, spisovateľ a správca farnosti v Le Havre, oslávil 18. júna t. r. 70 rokov svojho narodenia. V pastoračnom pôsobení a vo svojich knihách sa zameral na to, aby svet poznal Krista a objavoval ho vo všetkých rovinách každodenného života (Kat. týdeník).

Komisia pre sledovanie udalosti v Litmanovej

Otec biskup Mons. Ján Hirka, prešovský biskup, menoval komisiu, ktorá má za úlohu sledovať a prešetrovať udalosti spojené s údajným zjavovaním Panny Márie v Litmanovej (okr. Stará Ľubovňa). Predsedom komisie je generálny vikár prešovskej eparchie o. Vojtech Boháč. Členovia komisie: o. dr. Miron Podhajecký, o. dr. Marián J. Potáš, OSBM, prof. dr. Anton Harčar, o. Jozef Šoltýs, o. Peter Rusnák, o. Jozef Tóth.

Staroslovienska liturgia v Terchovej

II. ročník Cyrilometodských dní, ktorý sa uskutočnil v dňoch 5.-7. júla v Terchovej rozšíril pestrú paletu podujatí konaných pri príležitosti tohoročných osláv štátneho sviatku sv. Cyrila a Metoda na mnohých miestach Slovenska. S nevšedným záujmom sa stretlo v rámci bohatého programu podujatia aj vystúpenie prešovského gréckokatolíckeho staroslovienskeho zboru pri katedrálnom chráme sv. Jána Krstiteľa.

Bola to príležitosť najmä pre veriacich tohoto prekrásneho, jánošíkovskými legendami opradeného kúta Slovenska poznať staroslovienskú liturgiu a východný obrad. Zaplnený kostol sv. Cyrila a Metoda, ktorý je najväčším kostolom na Slovensku zasvätený týmto dvom svätcom sa stal vôbec prvýkrát v histórii Terchovej svedkom gréckokatolíckej sv. liturgie. Liturgické spevy v podaní zboru priblížili účastníkom polnočnej bohoslužby slúženej o. Michalom Zorvanom toto jedinečné duchovné dedičstvo byzantskej misie solúnskych bratov na našom území. Súčasťou účasti spevokolu na cyrilometodských oslavách v Terchovej bolo aj vystúpenie na latinskej sv. omši, slúženej prof. ThDr. Antonom Baginom, ktorou vyvrcholili tohtoročné oslavy sviatku.

dr. Peter Krajňak

Kronika otca biskupa

Dňa 1. júla 1991 J. E. Mons. Ján Hirka, prešovský biskup, sa v Prešove na Gr. kat. bohosloveckej fakulte UPJŠ zúčastnil na hodnotení prijímacích pohovorov uchádzačov o štúdium teológie. — **Dňa 5. júla 1991** sa v Nitre zúčastnil na oslavách sv. Cyrila a Metoda a inaugurácie kardinála J. Chr. Korca. — **Dňa 6. júla 1991** sa v Svite zúčastnil na posviacke nového chrámu, ktorý posvätil kardinál Jozef Tomko z Říma. — **Dňa 7. júla 1991** v ranných hodinách na Levočskej hore slúžil slávnostnú sv. liturgiu pre gréckokatolíkov a potom koncelebroval pri slávnostnej sv. liturgii, ktorú slúžil kardinál Jozef Tomko. — **Dňa 14. júla 1991** slúžil slávnostnú sv. liturgiu na Cyrilometodskom odpuste v Stropkove. — **Dňa 20. júla 1991** v Michaľanoch, okr. Trebišov posvätil základný kameň pre stavbu nového chrámu. V popoludňajších hodinách viedol slávnostné bohoslužby na odpuste v česť sv. proroka Eliáša v Tokajíku, kde pri tejto príležitosti posvätil ich obnovený chrám. — **Dňa 21. júla 1991** slúžil sv. liturgiu na odpuste Panny Márie Karmelskej v Sečovskej Polianke. — **Dňa 24. júla 1991** sa v Prešove zúčastnil na pohrebe p. O. Formánka, SJ. — **Dňa 27. júla 1991** navštívil farnosť Drienicu (okr. Prešov), kde pri sv. liturgii pozdravil miestneho duchovného, okr. dekana o. Juraja Zimovčáka, pri príležitosti 25. výročia kňazskej služby. — **Dňa 28. júla 1991** posvätil nový chrám v Lomnici — Vranov nad Topľou (farnosť Sačurov).

Naši jubilanti

V tomto mesiaci si svoje životné a kňazské jubileá pripomínajú títo duchovní otcovia:

Michal Hulaj — 60 rokov od narodenia (12. 10. 1931);

Mikuláš Kašpar — 60 rokov od ordinácie (14. 10. 1931);

Mikuláš Sigeti — 70 rokov od narodenia (25. 10. 1921).

Spomeňme si na jubilujúcich duchovných otcov vo svojich modlitbách.

Mnohaja ľit, blahaja ľit!

Úmysel Apoštolátu modlitby na október

1. Aby sa kňazi a laici spoločne usilovali o zveľadenie Cirkvi a jej neprestajný rast vo svätosti.
2. Aby celé kresťanské spoločenstvo poskytovalo katechétom pomoc a spoluprácu.
3. Aby sme dennou modlitbou svätého ruženca zaháňali zlobu zlého sveta.

Srdce Ježišovo, posilňuj misionárov a požehnávaj ich apoštolát.

Litmanovské ozveny

Do redakcie sme dostali list nášho dopisovateľa, v ktorom nám opisuje svoje dojmy z návštevy obce Litmanová v prvú júlovú nedeľu t. r. Zišlo sa tam tisíce veriacich oboch katolíckych obradov. Všetci sa poberali na horu Zvir už od rána, len aby stáli bližšie k senníku, kde by mali byť zjavenia. Niektorí tam boli už od večera, *„len aby nestratili výhodné pozície“*. Z listu ďalej citujeme:

„Cirkev sa ešte nevyjadrila ohľadom zjavení v Litmanovej. Avšak i tak ľudia prítomní na hore Zvir sa odvažujú postaviť „zjavenia“ nad prikázanie zasvätiť nedeľu Bohu. Radšej sa dobrovoľne zriekajú účasti na Božej liturgii, ako neistého zjavenia.

Vladyka Ján Hirka veľmi správne a obozretne nedovolil slúženie liturgií na hore Zvir. Zjavenie nie je overené, a ak by bolo klamstvom, mohlo by priniesť Cirkvi i jednotlivým veriacim neblahé následky: išlo by o stratu viery v Boha u tých, ktorí by uverili v zjavenia Bohorodičky v Litmanovej a potom by sa sklamali...“

Keďže však okolnosti po nedeli 4. augusta t. r. sú už iné, dovolíme si tu citovať príhovor otca biskupa Mons. Jána Hirku, ktorý sa čítal zhromaždeným veriacim spomínanú nedeľu na hore v Litmanovej:

„Bratia a sestry!

Zúčastňujete sa sv. liturgie, ktorú som jednorázovo povolil slúžiť na voľnom priestranstve. Urobil som to výlučne z pastoračných dôvodov, aby ste všetci mohli zadosťučiniť sa v nedeľu na sv. liturgii. Zdôrazňujem, že sv. liturgia sa nebude môcť slúžiť každú prvú nedeľu v mesiaci.

Udalosti sleduje komisia kvalifikovaných odborníkov z teológie. Na zhromaždenie a preskúmanie podkladov — ako to potvrdzuje 200-ročná skúsenosť Cirkvi — je potrebný dlhý čas, pretože každá unáhlenosť môže Cirkev len poškodiť. Preto vyhlasujem, že slávenie tejto sv. liturgie neznamená ešte uznanie pravosti zjavení zo strany cirkevnej autority — biskupa.

Všetkých Vás ako biskup eparchie s plnou zodpovednosťou žiadam o trpezlivosť.

Milujme svojich blížnych, modlime sa, zmierujme sa s hnevníkmi, robme pokánie, vyprosujme si pravú úctu k Božej Matke. Ak sa o toto my sami nebudeme snažiť, nepomôže nám ani sebahorlivejšie chodenie na tieto miesta.

Chcem Vás uistiť, že Vás všetkých nosím vo svojom srdci a posielam Vám moje arcipastierske požehnanie.“

Toľko z príhovoru otca biskupa, ktorému leží na srdci spása nás všetkých. Na záver ešte citujeme z listu nášho dopisovateľa:

„Ľudia však i naďalej, najmä v prvú nedeľu v mesiaci prichádzajú na horu Zvir — i keď za veľkú cenu, že sa zriekajú nedeľnej sv. liturgie a takto dobrovoľne páchajú ťažký hriech. Neoverené zjavenie je im cennejšie, ako istý príchod Ježiša Krista pri premenení počas sv. liturgie... A táto skutočnosť je pre nás na zamyslenie. Ľudia sa majú možnosť zúčastniť na sv. liturgii v cerkvi v Litmanovej, oni však namiesto toho, dajú prednosť boju o dobré pozície, aby „videli“ zjavenie.

Redakcia

Veriaci človek nemôže byť nešťastný, lebo nie je sám (L. N. Tolstoj).

Spolok sv. Cyrila a Metoda

Blahoželáme

Všetko najlepšie, najmä veľa zdravia, šťastia a Božieho požehnania vyprosujeme členom Spolku sv. Cyrila a Metoda, ktorí v tomto roku oslavujú svoje životné jubileá.

K šesťdesiatympiatym narodeninám blahoželáme:

Vojtechovi Mackovi z Michalian, Anne Pajtašovej z Novosadu, Alžbete Ihnátovej z Bánoviec nad Ondavou, Helene Košlabovej zo Zemplínskeho Jastrabia, Jozefovi Lopatovi z Matiašoviec, Márii Kotunovej zo Záhora, Anne Sokolovej z Nižného Hrabovca, Helene Zdraveckej zo Svidníka, Jurajovi Čižmárovi z Kazimíra, Júlii Zozuľakovej z Čertižného, Helene Sokolovej zo Slivníka, Jurajovi Janovi z Matejoviec, Helene Hlohincovej z Volice, Mikulášovi Sotákovi z Vinného, Alžbete Čarnej z Malčíc, Márii Zelinkovej zo Zbudskej Belej, Margite Dragúňovej z Michaloviec, Štefanovi Felšocimu z Lekároviec, zakladajúcemu členovi Jánovi Eugenovi Kočišovi z Ďurďoša, Verone Fedorcovej z Volice, Márii Tkáčovej zo Stretavy, Zuzane Tóthovej z Vysokej nad Uhom, Anne Tormovej z Ložína, Anne Šimovej zo Sečoviec, Helene Vasiľovej zo Zdoby, Marte Zbojanovej z Michaloviec, Anne Baranovej z Kuzmíc, Jánovi Michalčíkovi zo Slivníka, Jánovi Pihuličovi z Vysokej nad Uhom, Anne Kuzmovej z Vojčíc, Michalovi Vasiľovi zo Zdoby, Márii Dziakovej z Bunkoviec, Alžbete Petrovej z Petríkoviec, Štefanovi Ivanovi zo Slivnika, Andrejovi Sokirovi z Kazimíra, Jurajovi Lešovi z Bunkoviec, Márii Kišovej z Michaloviec a Jozefovi Matuchovi z Markoviec.

Mnoho rokov, šťastných rokov!

(Ján Poprík, Strážske)

KRÍŽ MU BOL TEŠITEĽOM

Misijná sestra z južnej Afriky hovorí:

Jeden černošský chlapec, ktorý navštevoval misijnú školu, ťažko ochorel. Ležal v misijnej nemocnici, ale jeho nemoc trvala dlho, že úbohý chlapec mal celý chrbát vyležaný. Mal z toho veľké bolesti, že sestra, ktorá ho ošetrovala, snažila sa ho tešiť. A chlapec, vždy keď najviac trpel, pohľadoi na kríž a hovoril: „Veď Kristus Pán trpel viac než ja a nechcel ísť dole z kríža." Tak bol svätý kríž jeho najväčšou útechou v bolesti.

(J. Staněk: Cesta, Pravda a Život)

Buková hôrka opäť ožila

Všetci veľmi dobre vieme, akou slávnou a významnou v živote našich gréckokatolíkov bola Buková hôrka so svojím baziliánskym monastierom ešte do vojny. Potom prišiel nútený čas odpočinku zo všetkých nám známych príčin našej nedávnej smutnej minulosti útlaku a prenasledovania.

Dňa 3. augusta t. r. Buková hôrka opäť ožila. Ožila aspoň svojím odpustom na sviatok Premenenia Pána. I keď pôvodný slávny baziliánsky monastier už neexistuje, je doslova zrovnaný so zemou a na jeho pôvodnom mieste rastie iba tráva... Buková hôrka ožila svojím odpustom a svojimi spomienkami na svoju slávnu minulosť, na svojich mníchov, ktorí žili ďaleko od sveta, uprostred lúk a lesov, v modlitbe a práci, a v neustálej pripravenosti pomôcť ľuďom „ vo svete" — duchovne, modlitbou, dobrou radou, ale i materiálne, či prácou usilovných rúk baziliánskych mníchov...

To všetko prebiehalo myšlienkami prítomných pútnikov...

Deň pred začiatkom odpustu pršalo a pršalo, podobne i v noci zo soboty na nedeľu (z 3. 8. na 4. 8.). Ale napriek tomu bol to odpust, ako má byť. Odpustový program sa začal už v sobotu popoludní večierňou, a po nej sv. liturgiou... Bol to veľký zážitok, modliť sa vo vynovenej cerkvi, čistej cerkvi z roku 1720, uvedomujúc si, že na rovnakom mieste sa modlili, kedysi — baziliánski mnísi, ktorí tu mali hneď vedľa monastier.

Program v cerkvi i jej okolí bol počas celej noci. Veľmi ma prekvapila vytrvalosť a nábožnosť našich jednoduchých gréckokatolíckych žien z okolitých dedín. Naša mládež tiež cítila potrebu modlitby v dnešnom rozvrátenom svete, — a dokazovala to svojím prekrásnym spevom počas celej noci. Pri vedení modlitieb v noci pomáhali baziliánski mnísi, sestričky baziliánky a bohoslovci.

Bohoslužby potom pokračovali už od skorého rána a vyvrcholili slávnostnou sv. liturgiou, ktorú slúžil prešovský biskup Mons. Ján Hirka.

Odpust sa vydaril. Napriek nepriaznivému počasiu zúčastnilo sa na ňom, podľa mojich skromných predstáv, vyše 2500 veriacich. Odpust je spojený s ťažkosťami prírodných podmienok. Na Bukovej hôrke niet voda, mnísi museli nosiť vodu z doliny. Prístupová cesta sa musí tiež opraviť.

Avšak jedna vec bola na odpuste zaujímavá: nikto z prítomných nereptal. Veď na Bukovú hôrku neprišli preto, aby sa mali pohodlne. Pohodlne sa majú doma. Prišli sa pomodliť. Prišli priniesť Pánu Bohu obeť — i vo forme ťažkostí spojených s príchodom a pobytom v noci. A Pán Boh to vidí... A práve v tom spočíva prednosť odpustu na Bukovej hôrke pred inými odpustami v našej krajine. A potom išlo iba o druhý odpust na Bukovej hôrke od vojny — a to len vďaka slobode, ktorá je teraz u nás.

Do videnia Buková hôrka! A odvahu! Verme, že po dvoch rokoch slobody a slobodného organizovania odpustu príde i tretí... Do videnia Buková hôrka!

Účastník

SLOVO — mesačník gréckokatolíkov v ČSFR. Vydáva: Spolok sv. Vojtecha Trnava. Redakcia: 086 04 Kružlov 76, tel., fax: 0935/952 41. Vedúci redaktor: František Dancák. Administrácia: 815 21 Bratislava, Kapitulská 20. Tlačia: Duklianske tlačiarne, š. p., Prešov. Sádzané fotosadzbou. Uzávierka časopisu je 2 mesiace pred vydaním čísla. Rukopisy nevraciame. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu rukopisu. Rozširuje: PNS, objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedícia a dovoz tlače, 813 81 Bratislava, Nám. Slobody 8. Celoročné predplatné 48 Kčs, pre cudzinu plus poštovné. Cena jednotlivého výtlačku 4 Kčs. Indexné číslo 49618.